Ніва

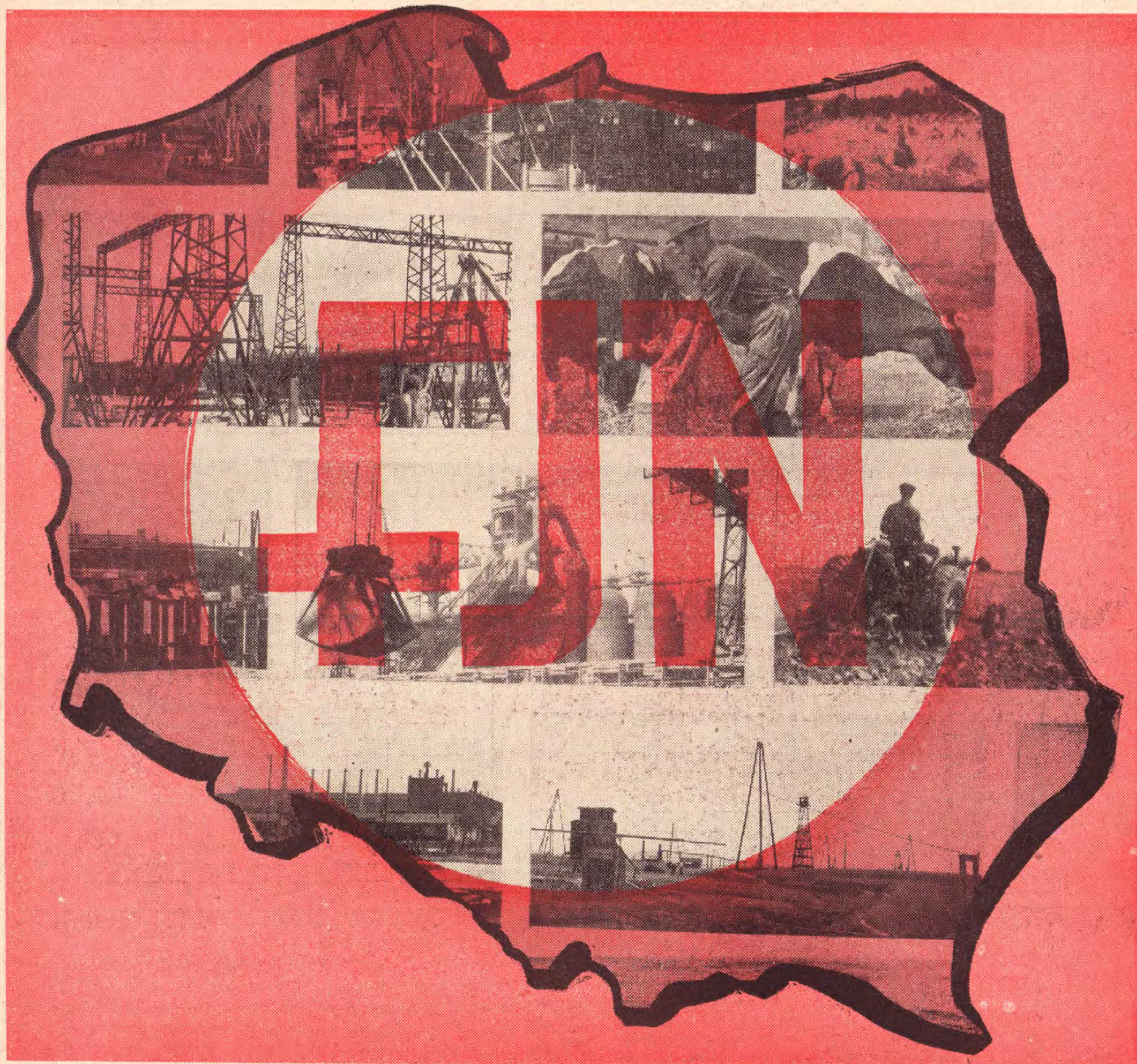
ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 16 (268) | ГОД VI | БЕЛАСТОК 16 КРАСАВІКА 1961 ГОДА | ЦАНА 60 ГР.

ГАСПАДАРСКІ АБАВЯЗАК

Вясна заўсёды настройвае нас аптымістычна. Калі з першым подыхам вясны гаспадар выйдзе ў поле і пачне сеяць у свежую, узрыхленую глебу адборнае яравое збожжа, ён робіць гэта з любасцю і хваляваннем. Ён верыць, што зямля - маці не падвядзе яго і верне зерне ў постаці залатых калоссяў пшаніцы, аўса, ячменю.

Чалавек з прыродаю даўні сябра. Але хоць ён і ведае, што ў прыродзе нічога не гіне, ён аднак уласнымі рукамі дапамагае ёй выдаць багаты ўраджай. Бо як кажа прымаўка: хто працуе, той мае.

Вітаючы сёлеташнюю вясну, мы спалучаем з ёй асаблівыя надзеі. Выключна працавітае было сёлеташняе прадвесне. Апрача штодзённай працы, мы, як добрыя гаспадары, абмяркоўвалі і ставілі заданні на будучыню. Гэтыя заданні сёння маюць моц дакументаў у выглядзе выбарчых праграм, заўтра — яны павінны пераўтварыцца ў жывую форму: у новыя дарогі, школы, шпіталі, заводы.

Але так, як зерне, пасеянае ў полі, патрабуе чалавечага догляду, так і тут: бачаннем жураўля не зловіш. Добрыя накрэслілі мы планы, цяпер трэба іх, як гэта гаворыцца, уводзіць у жыццё — добра гаспадарыць. А гаспадарыць — не грушы трэсці. Кожная гаспадарка ў аграмаднай ступені залежыць ад гаспадара. А што тады казаць аб такой гаспадарцы, як краіна, ваяводства, павет ці хоць бы паасобныя грамады.

Тут патрэбныя асабліва дбайныя гаспадары. І мы іх маем. Нашы кандыдаты ў паслы Сейма і ў радныя — гэта людзі, якія сваёй ахвярнай працай і вопытам здабылі давер грамадскасці і якія поўнасцю гарантуюць здзяйсненне нашых намераў і намаганняў.

Не маёнтак высоўваў іх на гэтыя адказныя грамадскія пазіцыі, не нацыянальнае паходжанне ці веравызнанне а іх праца. Гэта самая лепшая выбарчая «рэклама» і гэта самы каштоўны здабытак народнай улады, калі чалавека ацэньваюць па яго працы.

Варта аб гэтым прыпомніць у дзень выбараў, варта ўзяць гэта ў сэрца.

Хай кожны з нас, і ты, і я, і твае і мае суседзі, з чыстым сумленнем галасуюць за спісак кандыдатаў Фронта адзінства народа, бо гэта наш спісак і нашы кандыдаты твае і мае, усіх нас — сумленных грамадзян Народнай Польшчы.

Усе на выбары! Усе галасуем за кандыдатаў Фронта адзінства народа! Гэта наш гаспадарскі абавязак.

Не „А", аднак ужо не „Б"

Не будзем Табе, дарагі чытач, прыпамінаць, як выглядала калісь нашае ваяводства, а пакажам (праўда толькі часткова), як яно выглядае ў нашыя дні.

Дасягненні, якімі справядліва ганарымся, гэта таксама і Твой уклад, Твая праца, Твае дасягненні.

Дык, ці ведаеш Ты, што...

...на тэрыторыі Беластоцкага ваяводства праведзена электрыфікацыю ў 66.650 аднаасобніцкіх гаспадарках;

...Беласточчына мае 4.718,6 кіламетра дарог з цвёрдай мастаой;

...у нас 2.519 мастоў даўжынёю ў 20.010. 1 метра;

...у ваяводстве ёсць 1.327 радыёфікаваных мясцовасцей;

...жыхары Беласточчыны маюць 37.654 радыёпрыёмнікі;

...ваяводства мае 4.592 пункты рознічнага продажу, якія забяспечваюць насельніцтва таварамі першай патрэбы;

...на Беласточчыне ёсць 23 шпіталі з 4.803 ложкамі, 64 асродкі здароўя, 51 радзільных ізб, у якіх працуе 673 лекараў, 185 зубных лекараў, 45 фармацэўтаў, 1689 санітарак, 273 фельчары, 460 акушэрак;

...у ваяводстве працуюць 292 публічныя бібліятэкі з 1.182.694 кнігамі, якімі карыстаецца 159.815 чытачоў;

...ваяводства мае 111 кіно з 13.610 месцамі, 9 дамоў культуры і 141 святліц;

...на Беласточчыне 1497 пачатковых школ, 30 агульнаадукацыйных ліцэяў, 96 прафесіянальных школ, 5 мастацкіх і 3 вышэйшыя школы;

...на тэрыторыі ваяводства жыве 1.102.000 жыхароў.

Першы чалавек у космасе

СУСВЕТНАЕ ДАСЯГНЕННЕ САВЕЦКАЙ НАВУКІ І ТЭХНІКІ

12 красавіка г. г. на борце касмічнага карабля «Усход» падняўся ў космас і, акружыўшы зямны шар, вярнуўся на Зямлю першы касманаўт. Савецкія людзі маюць поўнае права ганарыцца эпахальным дасягненнем. Першым касманаўтам з'яўляецца савецкі грамадзянін, маёр Юры Гагарын. Ён на вякі праславіў СССР, праклаўшы людзям шлях у космас.

Сардэчна віншуем савецкіх сяброў з казачным дасягненнем і разам з імі цешымся гэтай грандыёзнай перамогай Савецкага Саюза.

ПОЛЬШЧА — 16. IV. 1961 г.

Дзень выбараў у сейм і рады нарадовыя з'яўляецца не толькі важным элементам выканання свайго грамадзянскага абавязку галасавання, вынікаючага з канстытуцыі. Выбар паслоў і радных, прадстаўляючых Фронт адзінства народа, вяжацца непарыўна з выбарам акрэсленай праграмы, з прынццем і прызнаннем дагэтуляшніх дасягненняў.

Дык як выглядае Польшча 1961 года, Польшча семнаццатага года пасля вайны? Зразумела, што прыгаданне ўсіх дасягненняў заняло б шмат часу. Таму пакажам толькі самыя важныя. Агулам наша прамысловасць дае нам за паўтара месяца столькі тавараў, колькі давала іх перад вайною за год. Падобная сітуацыя існуе і ў асартыменце прадукаваных тавараў. Па-

(Працяг на стар. 5)

ВЫБАРЧЫЯ СПАТКАННІ

Казімір Благушэўскі

Некалькі год таму за Чорнай Вёскай стаяў густы бор. І тады хіба цяжка было б паверыць, што там, сярод соснаў, будуць красавацца мураваныя будынкі завода, якім зараз з'яўляецца Прадпрыемства прэцэзыйных вырабаў, а непадалёку станцыі вырастуць жыллёвыя дамы рабочых.

Заснаванне і пабудова завода ў Чорнай Вёсцы цесна звязана з творчым жыццём інжынера мгр Казіміра Благушэўскага, які зараз з'яўляецца кандыдатам на пасла ў Сейм з Беластоцкай выбарчай акругі.

Скромны, ветлівы і лагічны ў размове, вясёлы і адначасова сур'ёзны — вонкавыя рысы інжынера. А гісторыя яго жыцця?

Нарадзіўся ён ў 1925 годзе ў вёсцы Лебедзін на Беласточчыне ў батрацкай сям'і. У часе акупацыі вучыўся канспірацыйна і адразу пасля вайны атрымаў атэстат сталасці. У 1951 г. закончыў Механічнае аддзяленне Лодзінскага палітэхнікума. Пачынае працу ў бюро праектаў промыслу «Эра». Затым у гадах 1952—1954 працуе ў Дзяржаўнай камісіі гаспадарчага планавання. У гэты час [illegible] кожнай нагодзе праяўляе вялікую дбайнасць аб развіцці прамысловасці на Беласточчыне, а ў асаблівасці на роднай тэрыторыі. Высоўвае праект пабудовы сённяшняга завода ў Чорнай Вёсцы. Яго ініцыятыва знаходзіць зразуменне і падтрымку з боку цэнтральных улад. Благушэўскі вяртаецца ў родныя старонкі і [illegible] пабудовай вядомага сён[illegible] м. інш. прадукцыі электрычных сціральных машын прадпрыемства. Зараз займае пасаду галоўнага тэхнолага прадпрыемства. Палажыў таксама заслугі пры заснаванні іншых нашых прамысловых прадпрыемстваў. Дзеяч тэхнічных арганізацый. Ад мінулага года з'яўляецца намеснікам члена Галоўнага праўлення Прафсаюзаў металургаў Польшчы.

— Вы ж не пагардзілі, каб пераехаць з сям'ёй з Варшавы ў вёску?

— Нічога падобнага, дзе нарадзіўся, там найлепш. Зрэшты, хто ж як не мы самі будзем дбаць пра нас... — адказаў інж. Благушэўскі.

М. Кураш.

Сымон Раманюк

Школьная зала ў Шчытах была перапоўнена народам. Прысутныя чакалі з нецярпеннем выступлення самадзейнікаў, сваіх аднавяскоўцаў, з беларускай п'есай «Мікітаў лапаць». І вось адкрываецца сцэна. Гледачы захапляюцца сваёй моладдзю, якая ўзялася за гэту высакародную справу ў распаўсюджванні беларускага мастацкага слова, беларускай культуры. Адным з найлепшых выканаўцаў сваёй ролі быў Сымон Раманюк, член праўлення гуртка Беларускага грамадска - культурнага таварыства. Любіць ён мастацкую самадзейнасць і заўсёды бярэ ў ёй актыўны ўдзел.

Сымон Раманюк мае вялікі послух у Шчытах, а таксама ў суседніх вёсках. Ён умее пераканаўча і цікава весці гутаркі з сялянамі на розныя тэмы. Но і вельмі важнае, што многа мае ведаў. Вось гэтыя рысы Сымона Раманюка гарантуюць яму аўтарытэт сярод мясцовага насельніцтва. Больш таго, Сымон Раманюк вядзе вялікую грамадскую працу і трэба адзначыць, што любіць яе. Ён з'яўляецца актыўным дзеячам Саюза сялянскай моладзі і ў сувязі з гэтым выконвае розныя заданні. Найбольш часу і ахвярнасці патрабуе ад яго партыйная дзейнасць. Сымон Раманюк з'яўляецца сакратаром грамадскага камітэта ПАРП у Галадах. І тут ён павінен цікавіцца ўсімі справамі грамады, паасобных вёсак, паасобных партыйных арганізацый.

— Сымон Раманюк — гэта адзін з найлепшых сакратароў грамадскага камітэта ў павеце, — сцвярджаюць таварышы ў Павятовым камітэце ў Бельску.

Падобную ацэнку можна было пачуць і ў Ваяводскай радзе нарадовай у Беластоку, у якой быў ён радным і вельмі добра выконваў свае абавязкі. Жыве ён у Шчытах са сваімі старымі бацькамі і працуе на гаспадарцы.

Сымон Раманюк мае закончаную сярэднюю адукацыю. А калі гаварыць аб гаспадарцы, дык трэба адзначыць і тое, што з сельскагаспадарчай рэформы атрымала сям'я Раманюка 3 га зямлі. Зараз Сымон Раманюк вылучаны ў кандыдаты на пасла да Сейма, а таксама ў кандыдаты на раднага да Ваяводскай рады нарадовай. Яго кандыдатура ў грамадзе Галады прынята насельніцтвам з вялікім задавальненнем.

М. Х.

НОВЫЯ ЗБОРЫ ТВОРАЎ ЯНКІ КУПАЛЫ І ЯКУБА КОЛАСА

У будучым годзе спаўняецца 80 год з дня нараджэння народных паэтаў БССР Янкі Купалы і Якуба Коласа. У сувязі з гэтым выдавецтва АН БССР і Беларускае дзяржаўнае выдавецтва выпускаюць новыя зборнікі іх твораў, падрыхтаваныя да друку Інстытутам літаратуры імя Янкі Купалы АН БССР.

У новым шасцітомніку твораў Я. Купалы будзе значна паўней прадстаўлена яго творчасць, чым у папярэднім выданні, што выйшла ў 1951—54 гадах. У яго ўключана каля 40 вершаў, якія напісаны паэтам у дарэвалюцыйны час і не ўвайшлі ў мінулае выданне.

Ажыццяўляецца таксама выданне 12-томнага збору твораў Я. Коласа. У яго ўключаюцца многія творы, якія раней не публікаваліся. Гэта знойдзеныя ў рукапісным аддзеле Акадэміі навук Літоўскай ССР каля 50 ранніх вершаў паэта, напісаных на рускай і беларускай мовах, каля 30 вершаў з выяўленых у асабістым архіве паэта.

У адрозненне ад сямітомніка Я. Коласа, які выйшаў у 1952 годзе, у новае выданне ўключаны драматычныя творы пісьменніка, поўнасцю трылогія «На ростанях», цыкл алегарычных навел «Казкі жыцця», вялікая колькасць апавяданняў дарэвалюцыйнага і савецкага часу, публіцыстычныя і крытычныя артыкулы, пераклады з рускай, украінскай і польскай моваў.

Супрацоўнікамі інстытута праведзена вялікая работа па вывучэнню і канчатковаму ўдакладненню аўтарскіх тэкстаў.

Абодва выданні суправаджаюцца шырокімі гісторыка-літаратурнымі і тэксталагічнымі каментарыямі, што дазваляе азнаёміцца з творчай лабараторыяй пісьменнікаў.

Кузняцоў робіць другі замах на Даргеля. Аднак і на гэты раз забіць фашыста не ўдаецца. Паранены ўрадавы прэзідэнт выязджае ў Берлін. Пасля гэтага Кузняцоў арганізуе забойства намесніка імперскага камісара Украіны, Кнута. У народзе пачалі хадзіць аб Кузняцове легенды. Ён стаў народным волатам-мсціўцам.

ПАВАДКІ ДОКТАРА КРУГА

Начальнік экспедыцыі райхскамісарыята, доктар Круг, тры-чатыры разы ў дзень выходзіў з свайго кабінета. Часцей за ўсё доктар Круг ішоў са сваімі калегамі ў казіно піць піва. Ён называў гэта «асвежыцца». «Пайду, асвежуся, — гаварыў ён у гэтых выпадках сваёй супрацоўніцы фрэйлейн Доўгер. Піва было не адзінай слабасцю доктара Круга. З няменшым запалам адносіўся ён да сваіх абавязкаў бацькі сям'і. У доктара Круга была ў Мюнхене сям'я — жонка і дзве дзяўчынкі. Ён рэгулярна дасылаў ім пасылкі. Гэты важны занятак складваўся з шэрагу іншых, дробных: трэба было прыдбаць неабходныя рэчы, адпаведным чынам іх улажыць, абшыць скрынку, падпісаць адрас, нарэшце, здаць пасылку на пошту. Ніводнага з гэтых заняткаў доктар Круг сваім падначаленым не давяраў, рабіў усё сам. Гэта і было другой прычынай яго адлучак.

Нельга сказаць, каб фрэйлейн Валянціну Доўгер асабліва засмучалі частыя адлучкі яе шэфа. Яна з ахвотай адказвала на шматлікія тэлефонныя званкі, прымала і адпраўляла пошту райхскамісарыята, рассылала кур'ераў. Доктар Круг быў задаволены сваёй памочніцай, цаніў яе руплівасць, а галоўнае — скромнасць. У яго не было перад ёю сакрэтаў — ні асабістых, ні службовых. Найлепшым пацверджаннем гэтага з'яўлялася вязка ключоў, якую, выходзячы, часта пакідаў Круг на стале.

АШАЛАМЛЯЮЧАЯ НОВАСЦЬ

Аднойчы, калі Валя засталася самая і як звычайна заглянула ў сейф, яна знашла ў ім нешта новае для сябе, нешта такое, што прымусіла яе пабегчы да дзвярэй і ціхенька пакруціць ключ. У сейфе ляжаў распячатаны пакет з экземплярамі загаду, змест якога быў ёй дагэтуль невядомы. Загад быў падпісаны намеснікам райхскамісарыята доктарам Функам, датаваны ўчарашняй датай і, відавочна, толькі што размножаны.

Валя прабегла вачыма загад і хацела ўзяць сабе экземпляр, але раздумала: яны былі пранумараваны. Тады, з цяжкасцю стрымліваючы хваляванне, яна ўважна прачытала ўсё ад строчкі да строчкі, затым палажыла пакет на месца, адамкнула дзверы — і ўпару: у калідоры ўжо чутны былі крокі шэфа.

— Доктар, — звярнулася да яго Валя, як толькі той увайшоў у пакой, — дазвольце мне выйсці на гадзінку. У мяне неадкладная справа.

Больш за ўсё яна баялася, што шэф яе не адпусціць. Ён не любіў яе адлучак.

— Неадкладная справа... — прабурчэў Круг. — Я даю вам пяцьдзесят мінут.

Валя схапіла паліто і выбегла на вуліцу. Яна адшукала Кузняцова і паведаміла яму ашаламляючую навасць: у Роўна прыязджае з Берліна Альфрэд Розэнберг, адзін з самых блізкіх памагатараў Гітлера, «тэарэтык» нацыянал - сацыялізма, імперскі міністр «усходніх земляў».

ЧЫМ ЗАЙМАЕЦЦА МАЁР ГІТЭЛЬ

Рабочы дзень у райхскамісарыяце закончыўся, і Валя збіралася ўжо выходзіць, калі да [illegible]е падышоў маёр Гітэль, якога яна ў апошні час усё часцей і часцей заставала ў пакоі экспедыцыі.

— Ці не дазволіць фрэйлейн яе правясці? — спытаў ён.

— Зрабіце ласку, пане маёр, — сказала Валя.

Яны выйшлі на вуліцу. Валя зноў адчула тое пачуццё нялоўкасці, якое апаноўвала яе заўсёды, калі ёй здаралася ісці пад руку з лейтэнантам Зыбартам: яна бачыла, як прахожыя ўступалі дарогу і адводзілі вочы.

— Як адчувае сябе, фрэйлейн, на службе? — спытаў Гітэль.

— Дзякую, пане маёр! Я адчуваю сябе вельмі добра. — Яна не магла зразумець, чым выклікана гэтае пытанне.

Ніхто з Валіных таварышоў на службе толкам не ведаў, чым займаецца ў райхскамісарыяце маёр Гітэль. Кабінет яго на другім паверсе бываў звычайна закрытым, самога маёра заставалі то ў адным месцы, то ў другім. Не ведала гэтага доўгі час і Валя. Але аднойчы, затрымаўшыся ў сябе ў экспедыцыі пасля працы і выходзячы, яна заглянула ў прыадчыненыя дзверы і ўбачыла Гітэля за дзіўнай справай: ён капаўся ў шуфлядах чужога стала. Тады Валя здагадалася, чым займаецца ў райхскамісарыяце Гітэль і дзе ён сапраўды служыць.

— Фрэйлейн замужам? — спытаў Гітэль, і не даўшы ёй адказаць, працягваў сам: — О, я ведаю, у фрэйлейн ёсць нарачоны. А дзе ён служыць, ваш нарачоны?

— Ён франтавік.

— Ці [illegible] франтавікі служаць не на фронце?

— Ён [illegible] арміі.

— І як часта ён бывае ў Роўна?

(Працяг на стар. 7)

Літаратурная старонка

Трыбуна Беларускага літаратурнага аб'яднання № 31

1

Карп Германовіч і Дзямян Захожы вярталіся з працы. Быў гэта пачатак лістапада 1930 года. Жылі яны абодва ў вёсцы Карыціск, а працавалі ў Гайнаўцы пры рамонце чыгуначнай дарогі і штодзень трэба было ім ісці па дзесяць кіламетраў туды і назад толькі таму, каб зарабіць тры злотых за дзень цяжкай працы.

— Заўтра ноччу будзь, Дзёмка, у лесе ля вёскі Хітрая, — заявіў Карп, развітваючыся з сябрам.

2

Ноч была цёмная, на небе ні адной зоркі.

Увага Дзямяна сканцэнтравана была на тым, што гаварыў якійсьці незнаёмы. У начной цемры Дзямян не мог распазнаць ні яго, ні іншых твараў. Прысутных адчуваў ён толькі нейк унутрана. А было іх шмат. Тут, у лесе, сабраліся падгольшчыкі з усіх навакольных вёсак. Незнаёмы гаварыў аб трынаццатай гадавіне Вялікага Кастрычніка, аб змаганнях савецкіх таварышоў, аб поспехах і першых дасягненнях першай савецкай пяцігодкі.

Раптам дзесьці з узлесся даляцеў працяжны голас савы. Узвіваючыся над славамі дакладчыка, прагучэў ён тры разы і замоўк. Падпольшчыкі ведалі: гэта трывога. Незнаёмы, спыніўшы даклад, сцішаным голасам загадаў:

— Спакойна, таварышы, спакойна.

Настала глыбокая цішыня. Дзямяну ўстрывожана забіла сэрца. Цяперыка толькі адчуў ён холад мёрзлага паветра, якое ледзяным кампрэсам абымала ўсё цела. Але ўрэшце ўсе, быццам пад каманду, з аблягчэннем уздыхнулі. Сава адазвалася паўторна. Незнаёмы прадаўжаў далей свой даклад. Калі закончыў, слова ўзяў якійсьці другі таварыш, якога Дзямян таксама не ведаў.

«Хто яны такія? — падумаў. — Адкуль прыехалі? Хіба з абкома або нават і з ЦК». — адказаў сам сабе.

Хацелася яму запытаць Карпа, які стаяў побач, але ведаў, што пытаць нельга — канспірацыя.

— За два тыдні, 16 лістапада, — гаварыў другі незнаёмы, — адбудуцца выбары паслоў у Сейм. Мы, камуністы, спалучаем перадвыбарчую кампанію з святкаваннем трынаццатай гадавіны Кастрычніцкай Рэвалюцыі. Таму і нумарам выбарчага спіска Камуністычнай партыі Польшчы і Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі з'яўляецца, менавіта, нумар 13.

Нам, забаронена яўнай агітацыі сваёй выбарчай праграмы, але тым больш актыўна мы павінны выступіць. Няхай кожны селянін, кожны рабочы ведае, што мы змагаемся за яго. Нашыя лістоўкі і лозунгі з нашай выбарчай праграмай мусяць трапіць у кожны населены пункт, мусяць знайсціся на кожнай дарозе. Людзі пойдуць за намі. Наперакор забабону нумар 13 прынясе нам шчасце, таварышы!

3

У хаце было цёмна. Святло, што даставалася з адкрытай печкі, раз'ясняла вячэрнюю цемру. Дзямян, падсунуўшыся бліжэй да мігатлівага полымя, нагнуўся над невялікім лісточкам паперы і пачаў ціха чытаць: «Паны памешчыкі і буржуі, якія згуртаваліся ў так званым беспартыйным блоку супрацоўніцтва з урадам маршалка Пілсудскага, абяцаюць зараз сялянам і рабочым залатыя горы, каб толькі вы аддалі свае галасы на іхні выбарчы спісак — на нумар 1. Не верце ім! Яны вас, працоўныя, ашукалі падчас выбараў ў 1919 і 1924, і ў 1928 годзе, і цяперыка ашукваюць!»

Знячэўку скрыпнулі дзверы. Дзямян нервова ўздрыгнуў і адначасова, амаль машынальна, сціснуў лістоўку ў далоні і кінуў яе ў агонь. Да хаты ўвайшоў Карп Германовіч, і Дзямян, пабачыўшы сябра, уздыхнуў з аблягчэннем.

— Ну як, Дзёмка, пайшло табе там? — запытаў Карп, прывітаўшыся з Дзямянам.

— Шчасліва. Так, як ты мне загадваў, усе лістоўкі раскінуў па дарозе ў Вітава — Істок — Карыціск, лозунг таксама павесіў за Істокам.

— Маеш шчасце, Дзёма. У істоцкім лесе паліцаі рабілі засаду. Я не меў магчымасці папярэдзіць цябе аб небяспецы. Ну, але добра, значыць, пачытаюць людзі.

Дзёмка, галасаванне распачынаецца ў 6 гадзін раніцы. Ты мусіш быць першы і першы аддаць свой голас, разумееш?

4

Было яшчэ цёмна, але вёска ўжо не спала. Дзенедзе скрыпелі журавы, бразгаталі вёдры, парыківала жывёліна.

У старакорнінскай школе ярка свяціліся вокны. Сярод сялян, якія пачыналі збірацца каля школы, круціліся паліцаі ў цывільнай вопратцы.

Дзямян прывітаўся са знаёмымі, аднаму і другому пацiху шапнуў некалькі слоў на конт галасавання за лісту нумар 13 і калі дзверы школы адчыніліся, адным з першых увайшоў у залу, дзе адбываліся выбары.

Выбарчыя нумары паасобных партый ляжалі на стале. За сталом сядзела настаўніца старакорнінскай школы. Яна ўзяла са стала нумар 1 і працягнула яго Дзямяну.

— Дзякую за дапамогу, сам ведаю як галасаваць, — адказаў той і яшчэ раз прабег вачыма па нумарах выкладзеных на стале. Таго, які быў яму патрэбны, на жаль, не знайшоў.

— А дзе нумар 13? — запытаў настаўніцу. Тая са здзіўленнем паглядзела на Дзямяна, а вочы яе засвяціліся дрэнна ўтоеным гневам.

— А на што вам нумар 13? — загаварыла, ласкава ўсміхаючыся. — Ці мала іншых нумараў бачыце на стале?

Сяляне, якіх ужо шмат сабралося ў выбарчай залі, з увагай і зацікаўленнем прыслухоўваліся гэтай размове.

— Ці вы забылі, пані настаўніца, што агітацыя ў выбарчай залі забаронена? — строга запытаў Дзямян і рашуча патрабаваў трынаццатага нумара. Настаўніца цэлая пачырванеўшая ад злосці, міжвольна выцягнула дзесьці з шуфляды пакет адручна напісаных трынаццатак і кінула яго на край стала. Прысутныя шопатам загаварылі паміж сабою, выразна адабраючы Дзямянавую пазіцыю. А ён спакойна ўзяў нумар 13 і апусціў у выбарчую ўрну. Дзямянаў прыклад аказаўся вельмі заразлівым.

5

Не паспеў Дзямян яшчэ зачыніць дзверы выбарчай залы, як побач яго апынуўся паліцай арлянскага пастарунка, Пётр Варановіч.

— Ну, як справы, Захожы? — загаварыў паліцай.

— Справы, як справы, — адказаў Дзямян, — але сёння не маю часу, ані ахвоты гутарыць з вамі, пане паліцэйскі.

— Не хочаш сёння, — заскрыгатаў зубамі Варановіч, — захочаш заўтра.

— Добра, пане паліцэйскі, да пабачэння! — сказаў Дзямян і накіраваўся дахаты.

На другі дзень аказалася, што паліцай слоў на вецер не пускаў. Калі Дзямян вярнуўся з працы, на яго чакаў ужо паліцэйскі, Ян Гадзіннік.

— Арыштую вас, — сустрэўшы Дзямяна, — заявіў паліцай.

— За што? — са здзіўленнем запытаў Дзямян, хаця і так усё было ясна.

(Працяг на стар. 4)

ЮРКА ЗУБРЫЦКІ

ДВА ЖЫЦЦЯ

У канстытуцыі ружы,
самыя ружы.
У нас роўны ўсе! —
гучыць дзяржаўная мана.
Але чамусьці
у засценках
пад аружжам
Трымаюць бедных,
багатых — няма.
Патрыятызм —
залатым канём!
А за шырмай,
сабраўшыся,
шэптам
Прадавала Польшчу
панскае вараннё
Часцей — у розніцу,
а ўдасца — оптам.
Каб спакайней жылося пануючым,
Дэфензіва
працавала чыста:
У тайных закутках
выраслі кучы
Расстраляных камуністаў.
Раскрышылі зямлю,
хоць ветрам павей,
Маўляў, век залаты
сялянам настаў.
І праўда:
«Віват!» —
крычаў багацей.
А бядняк
кулакі сціскаў.
Сейм...
Пасяджэнні...
Хлусні ўзлёты,
З кожнай легальнай трыбуны —
звон:
Калі вы
сапраўдныя
патрыёты,
Дык галасуйце
за спісак АЗоН! *
І бядняк
«незалежны» голас свой
Аддаваў ім вось
рад не рад,
Аддаваў,
абыякава махнуўшы рукой,
І ішоў ў кабалу назад.

Гаварыў мне аб гэтым бацька мой.
І я ўглядзеўся ў лёсу качаіны:
Як можна жыць,
калі бязвінна
Так здзекуюцца над табой?! —
Мне,
васемнаццацігадоваму,
дзіўна,
Мне,
гаспадару краіны!

* Obóz Zjednoczenia Narodowego (OZN) — палітычная арганізацыя, створана ў 1937 годзе ў месца скампраметаванага палітычна ББВР; намагалася згуртаваць навокал санацыйнага рэжыму розныя нацыяналістычныя групоўкі, спрыяла далейшай фашызацыі жыцця краіны

БЕЛАСТОЧЧЫНА У ПАЭЗІІ

ОДА VIII

МАЦЕЙ КАЗІМІР САРБЕЎСКІ.

Да ракі Нарвы, на берагах якой у дзяцінстве склаў першы свой лірычны верш.

„Albis dorniit in rosis..."

На букеце з ружы квецця,
На пралесках спачыў мірна
Дзень вялікі, дзень адплыўшы,
Як зайграла мая ліра
Песняй кволаю, слабою,
Тут, над ціхім Нарвы логам
Залатыя дні, гадзіны
Паплылі мне з часу тога...
Песня ліры маёй слаўнай
Не гучала звонам медным,
Не ўсхваляла знатных, можных,
Апявала вёскі беды,
Ззянне росаў на пялёстках
Кветак ружы і туліпана,
І мурожны рэчкі берағ,
Ветрам цёплым абласканы.
Нарва! Тут мяне з дзяцінства
Чаравалі неба высі;
Тут свой верш у жыцці першы
Я на вяза кары высек.
І пакуль з кары не знікнуў
Знак лязом даўно пачаты,
Маю песню хаи прыпомняць
З вёскі хлопцы і дзяўчаты,
І ў дзень мой, у гадавіну
Хай зыдуцца ранкам веснім
Дружным хорам і ўроссып —
Праспяваюць маю песню.

Пераклад з лацінскай мовы М. Гайдука

Выбарчыя спатканні

Эдмунд Шчэпанскі

Гэта вопытны і папулярны дзеяч радаў нарадовых, намеснік старшыні Прэзідыума ВРН. У радах нарадовых працуе ад вызвалення. Дзякуючы сваёй ініцыятыве і ахвярнасці сур'ёзна прычыніўся да гаспадарчага развіцця нашага ваяводства.

Кандыдуе ў Сямяціцкім павеце да Ваяводскай рады.

Зофія Роля

Член прадукцыйнай спулдзельні ў Лужанах. Свае штодзённыя заданні выконвае вельмі дбайна. З'яўляецца старшынёй гуртка вясковых гаспадынь, арганізатарам цікавых формаў працы сярод жанчын. Член Павятовай жаночай рады і старшыня Камісіі рады спулдзельчай. У вёсцы карыстаецца вялікім даверам.

Кандыдуе ў Беластоцкім павеце да Ваяводскай рады.

Будуць падрыхтаваны да жыцця

Жыццё ўнясло карэнную папраўку ў практыку выхавання падрастаючага пакалення, прымусіла звярнуць самую пільную ўвагу на працоўную падрыхтоўку моладзі. Нашыя сярэднія школы больш і больш кладуць намаганні на тое, каб выпускаць са сваіх сцен юнакоў і дзяўчат, падрыхтаваных да практычнага жыцця. Гэта наглядна відаць на прыкладзе беларускага агульнаадукацыйнага ліцэя ў Гайнаўцы.

Усім вядома, што яшчэ нядаўна дзяўчына закончвала сярэднюю школу і да жыцця зусім не была падрыхтавана. Зусім інакш цяпер. Яна атрымоўвае атэстат сталасці, значыць мае не толькі шмат тэарэтычных ведаў, але таксама многа і практычных. У школе яна навучыцца і рукадзелля і шыцця, і смачна падрыхтаваць абед, і спячы пячэнне і пірожнае і г. д.

У ліцэі ёсць 7 швейных машын. Для старшых класаў быў арганізаваны курс крою і шыцця, з якога вельмі многа скарысталі дзяўчаты. Вучаніцы IX, X і XI класаў прайшлі кулінарны курс.

Усе вучні ўмеюць карыстацца пыласасам і палацёрам, якія таксама куплены школай у мінулым годзе. Хлопцы на ўроках атрымоўваюць веды аб апрацоўцы дзерава. Ліцэй у мінулым годзе купіў 10 сталярскіх станкоў з поўным абсталяваннем. Настаўнік Анаталь Корзун вучыць юнакоў, як належыць імі карыстацца і пры дапамозе іх працаваць. Зараз усе рамонты ў школе праводзяць вучні. Не бяда, калі паламаецца стол, парта, крэсла ці шафа. Ёсць каму адрамантаваць.

Вялікую ўвагу ліцэй звяртае на прыбліжэнне школы да сельскай гаспадаркі. На школьным участку зараз ідзе падрыхтоўка глебы пад травы, гароднiну і кветкі.

Каб пазнаёміць вучняў з сельскагаспадарчымі машынамі, а таксама з усімі хімічнымі сродкамі да нішчэння розных шкоднікаў, запланавана экскурсія да ПЗГС-у.

9 клас супольна з бацькоўскай тройкай у хуткім часе выедзе на экскурсію да спулдзельні прадукцыйнай у Раськах, каб пазнаёміцца з калектыўным гаспадараваннем, а таксама з працай сельскагаспадарчых машын.

Найважнейшую ролю ў працоўным выхаванні адыгрывае абавязковая праца ў прадпрыемстве ляснога машыннага промыслу ў Гайнаўцы. Па серадам дзесяцікласнікі маюць там заняткі. Адну гадзіну галоўны інжынер прадпрыемства грам. Казімір Кубацкі вядзе тэарэтычны ўрок аб тым, як карыстацца станком і прыладамі. Далейшых тры гадзіны хлопцы і дзяўчаты пад наглядам рабочых працуюць на станках. Яны атрымоўваюць прылады, матэрыял і выконваюць паасобныя працы пры падрыхтоўцы патрэбных дэталяў.

Праца ў прадпрыемстве выклікала ва ўсіх вучняў і вучаніц вялікае зацікаўленне. Фізічную работу ў школе зараз усе паважаюць і робіцца яна жыццёвай патрэбнасцю кожнага. Перажытак мінулага, што фізічная праца паніжае чалавека, што адукаваны чалавек не павінен фізічна працаваць, ужо аджыў свой век.

У Гайнаўскім ліцэі створаны такія ўмовы, каб школьнікі прызвычайваліся да фізічнай працы, каб вучыліся любіць і цаніць працу, дзякуючы якой ствараюцца ўсе матэрыяльныя каштоўнасці.

м. х.

А што чуваць у ласінкоўскіх самадзейнікаў?

Адным з найстарэйшых мастацкіх самадзейных гурткоў у Гайнаўскім павеце з'яўляецца гурток у Ласінцы. На павятовых элімінацыях мастацкай самадзейнасці ён заняў першае месца.

Нядаўна ў нашым гуртку адбыліся новыя выбары да ўлад. Старшынёй выбрана настаўніцу Марыю Іванюк, а намеснікам выбраны Пётр Жукавіцкі. Зараз гурток працуе над пастаноўкай новых п'ес — беларускіх і польскіх. У прыватнасці, працягваецца распрацоўка п'есы «Суд». Нядаўна наш гурток наладзіў забаву, у часе якой яшчэ больш умацавалася сяброўства яго членаў. Хочацца мне прыгадаць некалькі прозвішчаў гуртковцаў, якіх лічаць найбольш таленавітымі і ахвярнымі ў мастацкай самадзейнай працы. Вось яны: Марыя Янюк, Зінаіда Плева і Пётр Жукавіцкі.

Хочацца на заканчэнне ўсяму гуртку пажадаць як мага больш поспехаў у карыснай працы, якая з'яўляецца так вельмі неабходнай у нашай вёсцы.

СЯРГЕЙ АНАПЮК
Ласінка

ЖУРНАЛІСЦКАЕ СВЯТА

5 красавіка г. г. беластоцкія журналісты адзначалі сваё свята: 300-годдзе польскага друку, 10-годдзе «Беластоцкай газеты», 8-годдзе «Польскага радыё» і 5-годдзе «Нівы». У гэты дзень у тэатральнай зале Дома прафсаюзаў у Беластоку адбылася ўрачыстая акадэмія, прысвечаная юбілярам. На ёй прысутнічалі прадстаўнікі кіраўніцтва ваяводскіх партыйных і адміністрацыйных улад, грамадскіх арганізацый і запрошаныя госці. Адкрыў акадэмію сакратар ВК ПАРП, Станіслаў Кудла, які звярнуў увагу на важную ролю друку і ад імя ВК ПАРП, ВК ЗСЛь і ВК СД злажыў беластоцкім журналістам сардэчныя віншаванні і пажаданні поспехаў у далейшай працы. З дакладам аб гісторыі польскага друку выступіў старшыня праўлення Аддзела Аб'яднання польскіх журналістаў Уладзімір Лазінскі. Асаблівую ўвагу ён звярнуў на прагрэсіўныя традыцыі друку на Беласточчыне. У мастацкай частцы выступілі Сімфанічны аркестр і лаўрэат Шапэнаўскага конкурсу Язэп Стомпель.

Некалькі дзён раней у Клубе міжнароднай кнігі і друку ў Беластоку была таксама адкрыта выстаўка «Беласточчына ў газетнай фатаграфіі».

Прэзідыум урачыстай акадэміі. Адкрывае акадэмію сакратар ВК ПАРП, Станіслаў Кудла.

І-шы сакратар ВК ПАРП А. [illegible] адкрывае выстаўку «Беласточчына ў газетнай фатаграфіі».

АГАРОДНІНА, ФРУКТЫ...

— Вельмі патрэбная на нашай тэрыторыі агародніцка - пшчалярская спулдзельня, якая вяла б пункты скупу агародніны, фруктаў, мёду, лясного руна, — гаварылася на сельскагаспадарчай нарадзе ў Бельску вясною мінулага года.

Існуючая спулдзельня «Вітаміна» не здавала экзамену. Трэба было арганізаваць новую, з лепш акрэсленымі мэтамі дзейнасці. Неўзабаве такая спулдзельня была арганізавана пад назвай «Раённая спулдзельня агародніцка - пшчалярская» з сядзібай у Бельску. Апрача пастаянных скупачных пунктаў, спулдзельня арганізуе сезонныя пункты скупу лясного руна, таматаў, гуркоў, чарэшань, вішань і г. д. У мінулым годзе такія пункты былі арганізаваны, між іншым, у наступных мясцовасцях: Нарва, Нараўка, Белавежа, Курашава, Войшкі, Дзяніскі, Боцькі, Нурэц і Мельнік. Будуць яны арганізаваны таксама ў часе сезону ў бягучым годзе.

Спулдзельня з'яўляецца таксама актыўным пастаўшчыком насення агародніны для сялян. Але пры гэтым яна сустракае вялікія цяжкасці з памяшчэннямі на пункты продажу насення. Напрыклад, не аказалі ў гэтай справе ніякай дапамогі ўлады ў Гайнаўцы. А павінны былі дбайна падыйсці да справы, бо агароднiна на Гайнаўшчыне з'яўляецца галіной вельмі занядбанай.

Спулдзельня вядзе таксама кантрактацыю. У гэтым годзе м. інш. будзе кантрактаваць цыбулю, моркву, таматы і гуркі.

Найлепшае абсталяванне мае скупачны пункт у Драгічыне. Яго добрыя магазіны дазваляюць перахоўваць фрукты ў добрай якасці да позняй вясны. Адсюль некаторыя сарты, напрыклад, яблык

(Працяг на стар. 7)

ШЧАСЛІВАЯ ТРЫНАЦЦАТКА

працяг са стар. 3

— Не балбатаць дарма, пайшоў за мною! — адрэзаў паліцай і выпрабаваным спосабам закаваў Дзямяна ў кайданы.

6

Камендант пастарунка паліцыі ў Орлі, Язэп Бжэзінскі, вёў сябе незвычайна ветліва. Загадаў раскаваць Дзямяна, пачаставаў яго папяросай, а нават гаварыў з ім па-руску. Цікавіўся здароўем Дзямяна і яго сям'і, хацеў ведаць, дзе працуе, з чаго ўтрымоўваецца, як яму паводзіцца ў жыцці. Урэшце, як бы нехаця, запытаў:

— Чаму вы галасавалі на камуністаў? Хто вас схіліў да гэтага?

— Выбары ж былі свабодныя, пане камендант, — адказаў Дзямян, і, прыкідваючыся дурачком, дабавіў: — Нумар 13 ляжаў бліжэй мяне, дык я ўзяў яго. А што, гэта быў нумар камуністаў? Даруйце, пане камендант, я не ведаў аб гэтым.

Камендант сарваўся з крэсла.

— Ах так, ты не ведаў? — закрычаў і з размаху ўдарыў Дзямяна па твары. — Вось табе свабода!

Дзямян упаў, і, падаючы, ударыў галавою аб сцяну. Чырвоныя істужкі крыві пацяклі з носа і замачылі буйныя валасы. Камендант, паклікаўшы паліцая, загадаў яму:

— Забраць адсюль гэтае «чырвонае падла» і адставіць у Бельск!

7

Майсей Радульскі быў, бадай што, «царом і богам» у Бельскім павеце. Узначальваў ён следчы аддзел Бельскай паліцыі. Там, дзе з'яўляўся Радульскі, пахла кроўю і людзі дрыжалі ад страху. Выпрабаваныя метады катавання вывучаў ён яшчэ ў царскай жандармерыі.

Вось перад ім стаяў Дзямян. Радульскі, не вымаючы люльку з зубоў, загадаў:

— Ну, гавары!

— Што гаварыць, пане камендант? — запытаў Дзямян.

— Дураком прыкідваешся, што? Са мною ты не пажартуеш! Хто цябе ўпаўнаважыў галасаваць на спісак нумар 13? Ад каго атрымаў ты загад агітаваць людзей падчас выбараў, каб галасавалі на камуністаў? — кідаў пытанні пан Радульскі, штораз мацней заціскаючы ў зубах сваю неадлучную люльку.

— Ніхто мяне не ўпаўнаважыў, ніхто не даваў для мяне ніякіх загадаў, — спакойна, але рашуча адказаў Дзямян.

Здаровы твар Радульскага пачырванеў ад злосці.

— Ах так! — зашыпеў ён, выймаючы з зубоў сваю люльку.

ВЕЧАР З БАЯВЫМІ ЛЮДЗЬМІ

У вёску Бельшчызна мяне пацягнула таму, што старшынёй спулдзельні прадукцыйнай там жанчына — Ніна Леўчук — цяпер кандыдат на радную ў Павятовую раду нарадовую ў Гайнаўцы. Хацелася ўбачыць гэтую жанчыну, даведацца, як дайшло да таго, што мужчыны згадзіліся, каб імі кіравала жанчына, (бо ж вядома, што мужчыны на вёсцы не надта ж прызнаюць раўнапраўе жанчын), но і як кіруе гэтая жанчына. (Так між намі — крыху і пабайвалася, ці не давядзецца чырванець за свой род).

*

Ніны Леўчук не было дома. Па справам спулдзельні выехала ў Бельск. На лаве адпачываў гаспадар, а на кухні ўвіхалася тонкая 13-гадовая Валя — малодшая гаспадынька.

— Як жонка ваша сабе радзіць: і ў хаце ўсё зрабіць, і кіраваць спулдзельняй? — у часе размовы з гаспадаром запытала я.

— Яна баявая! — быў лаканічны адказ.

Спаткалася з Нінай Леўчук толькі ўвечары, калі яна вярнулася з паездкі і не раздзяваючыся прысела аддыхацца. У хаце пачулі дух гаспадыні і загаварылі пра вячэру. І жанчына паднялася рыхтаваць вячэру.

У хату зайшлі суседзі — спулдзельцы, каб пачуць, якія навасці прывязла старшыня і паразмаўляць.

Размова ўвесь вечар была дзелавая, а найбольш аб трактары, які спулдзельня хоча купіць (ужо другі).

Было прыемна знайсціся ў кругу гэтых людзей. Прыемна слухаць іх і бачыць.

Вось сам гаспадар (хай будзе яму гэты гонар), які жартуе, што яго жонка задаецца сваім старшынствам, але з задавальненнем паказваў мне матэрыял, які яна яму на касцюм і ясёнку купіла па 180 зл. за метр. А калі я шчыра здзівілася, што гэта вельмі танна за такі матэрыял, — ён не без гонару дадаў: — Яна ўмее купіць!

Косця брыгадзір, з прыгожымі чорнымі брывямі, на якія ўсё па-прывычцы насоўвае берэт, то зноў спіхае яго на патыліцу. Сумняваецца крыху ў існаванні справядлівасці, але здаецца больш для форсу, чым сапраўды. А ўвогуле працавіты і талковы хлапец, дайшоў, між іншым, да слушнага вываду, што рана жаніцца—неразумна.

Далей Валодзя — 20-гадовы трактарыст, які знаецца на модзе і адабрае вузкія на 20—22 см нагавіцы. Не можа вырашыць: лепш купіць на касцюм рапапорту ці крэпы і схіляецца да рапапорту. Дзяўчыне, ад якой у гэты вечар чакаў лісту (і не дачакаўся), будзе падабацца і адно і другое, абы на Валодзі.

Быў яшчэ такі весялун — Юзік, які зрэшты не належыць да людзей са спулдзельні, і мо' таму бяздумна аддае грошы на лішнюю чарку, адказаўшыся ад касцюма з рапапорту. Што прыдаўся б яму — напэўна, бо мужчына ён малады і нябрыдкі. А акуратная прыгожая вопратка ўпрыгожвае чалавека.

І яшчэ раз аб маім галоўным герої — жанчыне — старшыні. Яна ніяк не патрапіць хваліцца. На маё пытанне, ці задавольны з яе спулдзельцы, радзіць мне: — Ідзіце запытайце ў іх.

А тыя спулдзельцы ўжо трэці раз выбралі яе старшынёй.

Іншыя жанчыны ў спулдзельні? «У нас усе жанчыны баявыя», — сказаў Косця — брыгадзір. І праўда. Хоць бы для прыкладу: у рэвізійнай камісіі спулдзельні — жанчыны.

Радасна бачыць і пісаць пра баявых, як іх назвалі ў Бельшчызне, жанчын, пра разумных жанчын, пра жанчын, якія кінулі ўслончыкі ля пліты і выйшлі на хату і разам з мужчынамі загаварылі аб дабрадзействах трактара, аб штучных угнаеннях, аб шкоднасці п'янства, аб модных матэрыялах і фасонах, з цяперашніх нашых часах — багатых і новых, лепшых і цікавейшых. І такія жанчыны ў Бельшчызне і такая Ніна Леўчук.

А аб спулдзельні ўвогуле? Не было ў мяне ў плане аб гэтым. Але для цікавых скажу.

Па-першае — толькі трох гаспадароў не належыць яшчэ да спулдзельні. Даход за апошні год спулдзельцы мелі добры: на адзін працадзень выйшла па 28 зл. Да гэтага трэба дадаць сродкі на клуню, якую выбудавалі за 300 тысяч зл.

Спулдзельня ўзяла кірунак на жывёлагадоўлю і не сумняваецца, што з гэтага будуць добрыя грошы. Заняла першае месца ў ваяводстве ў малочнасці кароў (у сярэднім — 2500 літраў ад каровы ў год).

За жывёлагадоўлю ўжо спулдзельцы атрымалі прэмію — 4.500 зл. Атрымалі ўзнагароды і за вырошчванне добрага збожжа і за кукурузу — сабралі 850 цэнтнераў гэтай культуры з гектара.

— Як гэта ў вас спулдзельня ўтрымалася ў той час, калі многія разляталіся? — пытаю ў людзей са спулдзельні.

— Ат, у нас капаліся ў полі ў той час і ўсё.

А потым дазнаюся, што спакой і разважлівасць у той гарачы час унушалі людзям члены партыі з вёскі.

ВЕРА ЛЕЎЧУК

ПОЛЬШЧА — 16. IV. 1961 г.

(Працяг са стар. 2)

раўнанне сённяшняй Польшчы з адсталай, даваеннай можа, аднак, выклікаць сумненні. — Ну што ж, — скажа хтосьці, — цэлы свет на працягу кільканаццаці год таксама не стаяў на адным месцы. Добра, дык можам зрабіць параўнанні з іншымі краінамі. Перад вайною мы дасягалі найбольш 80% сусветнай прадукцыі ў пералічэнні на лічбу насельніцтва. У мінулым годзе, нягледзячы на тое, што свет таксама не стаяў на адным месцы, мы дасягнулі 190%. А гэты факт ужо аб нечым сведчыць. Калі ў пералічэнні на колькасць насельніцтва даваеннае насельніцтва ў Польшчы прадукавала толькі 23% таго, што прадукавала Германія, Англія, Францыя і Італія, дык у 1960 г. прадукцыя нашай краіны дасягнула 61% сярэдняга ўзроўню гэтых чатырох дзяржаў.

У сельскай гаспадарцы таксама павінны былі адбыцца прыкметныя змены, калі сёння спажываем цукру, масла і малака стольki, колькі ў Германіі ці Францыі, а мяса таксама ўжо не многа менш. Так выглядае зараз наша рэчаіснасць. А якія ж перспектывы на бліжэйшую будучыню?

Нашую будучыню мы павінны бачыць у далейшым разгортванні прамысловага будаўніцтва, таму што толькі прамысловасць можа гарантаваць працу і лепшае жыццё для хутка ўзрастаючай колькасці насельніцтва. Таму ў бягучай пяцігодцы расходы на інвестыцыі праглынуць суму, роўную расходам мінулага дзесяцігоддзя. Прамысловая прадукцыя павялічыцца на 52% і будзе ўжо ў 11 разоў вышэйшая чымся перад вайною. У 1965 г. дасягнем 80% цяперашняй прадукцыі ГФР, Англіі, Францыі і Італіі, зразумела ў пераліку на аднаго жыхара. Галасуючы на кандыдатаў ФАН, грамадства Польшчы поўнасцю падтрымлівае гэтыя амбітныя планы.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

Выбарчыя спатканні

Раман Яворскі

Шматгадовы грамадскі дзеяч з Бранска, віцэ-старшыня Ваяводскага саюза сельскагаспадарчых гурткоў, старшыня сельскагаспадарчага гуртка ў Бранску. Як гаспадар, выдзяляецца вынікамі сваёй працы ў Бранску, дае прыклад для сялян з навакольных вёсак.

Кандыдуе ў Бельскім павеце да Ваяводскай рады.

Аляксандр Хілецкі

Аляксандр Хілецкі, ураджэнец Белавежы. Сын беднага селяніна. Актыўны дзеяч у грамадскіх арганізацыях ад вызвалення. У радах нарадовых пачаў працаваць ад часу іх паўстання. У 1954 годзе выконваў абавязкі сакратара прэзідыума ПРН у Гайнаўцы, потым кіраўніка адміністрацыйна - праўнага аддзела, а ад кастрычніка 1960 г. з'яўляецца старшынёй прэзідыума ПРН.

(Працяг на стар. 7)

Гайнаўскі гатэль

Гайнаўка ператвараецца ў прамысловы горад. Існуюць там ужо чатыры вялікія прадпрыемствы. Да Гайнаўкі з кожным годам усё большая колькасць людзей прыязджае ў камандзіроўку. Часта многім людзям прыходзіцца начаваць у Гайнаўскім гатэлі. Але не заўсёды можна атрымаць там начлег. Гатэль мае толькі 16 пакояў, у якіх агулам ёсць 33 ложкаў. Гэта вельмі мала. У снежні мінулага года кіраўнік гатэля звыш 200 асоб скіраваў у прыватныя памяшканні на начлег па прычыне перапаўнення гатэля. Дзе як дзе, але ў Гайнаўцы неабходна як мага хутчэй будаваць вялікі гатэль. Гэтага вымагаюць патрэбы.

М. Х.

„ЛЯВОНІХА" У ПЛЕСКАХ

Нашае Таварыства кладзе ўсе намаганні, каб яшчэ больш прыблізіць беларускае насельніцтва да роднай мовы і да беларускай культуры. Аб гэтым сведчыць існаванне пры Галоўным праўленні БГКТ эстрады «Лявоніха», якая наведвае нашыя вёскі.

24.III.61 г. эстрада «Лявоніха» наведала і нашую вёску Плёскі (Бельскі павет). Самадзейнікі эстрады былі горача ўспрыняты насельніцтвам вёскі. Мясцовая святліца была напоўнена моладдзю, старэйшымі і вучнямі. Песні, музыка, танцы, як «Крыжачок» у выкананні Лілі Гайдук і Янкі Крупы, жартоўныя сцэнкі, як «Ігнат і баба» і іншыя пункты праграмы надта спадабаліся прысутным. Жыхары нашай вёскі вельмі ўдзячны самадзейнікам эстрады за іх наведанне нашай вёскі. Песня «Бывайце здаровы, жывіце багата» закончыла мастацкую праграму эстрады «Лявоніха». Пасля выступленняў з усіх бакоў пачуліся галасы: — «Дзякуем за выступленні, прыязджайце яшчэ да нас».

Выступленні самадзейнікаў эстрады «Лявоніха» напэўна паслужаць прыкладам нашым гурткам БГКТ, якія павінны разгортваць мастацкую працу.

Пеця Іванюк
Плёскі

— Не хочаш гаварыць! Нічога, мы маем спосаб на развязанне табе языка.

Радульскі пацісnуў кнопку і недзе за сцяною раздаўся званок. Пяць паліцаяў, ускочыўшы ў кабінет свайго шэфа, без слова накінулася на Дзямяна. Некалькі першых удараў гумовымі палкамі паваліл Дзямяна на падлогу. Тады паліцаі залажылі скаваныя яго рукі за калені і паміж каленямі і рукамі працягнулі жалезны кій. Пры гэтай паставе чалавек стаецца бездапаможным клубком. Паліцаі перавярнулі Дзямяна ўверх нагамі і пачалі біць па пяткам аж да непрытомнасці. Адзін з паліцаяў прынёс кубал бруднай вады, і схапіўшы Дзямяна за валасы, усадзіў яго галаў да вядра і трымаў датуль, пакуль Дзямяну не вярнулася прытомнасць. Тады адазваўся Радульскі:

— Ну, гавары! — загадаў.

Дзямян непрытомнымі вачыма паглядзеў на яго, і, заціснуўшы зубы, маўчаў далей. Радульскі кіўнуў галавою апраўцам і яны ізноў накінуліся на Дзямяна.

Не давалі яму спаць, марылі голадам і білі... білі амаль без перапынку. Так працярпеў сем дзён.

Выступіць з абвінавачаннем і паставіць Дзямяна перад судом Радульскі не мог, бо толькі затое, што галасаваў ён на спісак нумар 13, суд не мог засудзіць яго, а іншых фактаў Радульскі не меў. Паклікаў тады лекара, каб сцвердзіць, ці няма якіхсьці ран, якія маглі б сведчыць аб паліцэйскіх здзеках. І Радульскі адпусціў Дзямяна на волю.

8

Пан Ждан, загадчык чыгуначнага ўчастка, на якім працаваў Дзямян, са здзіўлення аж забыў языка ў вуснах, пабачыўшы яго за працай.

— А ты што тут робіш? — прамовіў урэшце.

— Да працы прышоў, пане загадчык, — ціха адказаў Дзямян, прадчуваючы злое. — Цяжка хварэў, пане загадчык, — дабавіў ён, вінавата апускаючы галаву. — Амаль два месяцы праляжаў у ложку зняможаны хваробай. Маю пасведчанне ад лекара. І вось крыху падлячыўся і прышоў да працы.

— Ведаю, — спыніў яго загадчык, — дзе ты лячыўся і на якім ложку ляжаў, ведаю, добра ведаю, не тлумачся. Няма табе ніякай тут працы! Пайшоў вон з майго ўчастка!

Дзямяну ўжо больш не ўдалося знайсці які-небудзь заробак. Дзе б ён не зайшоў, пыталі найперш прозвішча, а затым, пагляздзеўшы ў якісьці спісак, адказвалі:

— На жаль, не маем для вас працы.

9

Прыйшлося яму ўтрымоўвацца з ліхай гаспадаркі.

Было цяжка, але Дзямян не забыў, што ён камуніст — член падпольнай Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі. Усюды там, дзе былі яго таварышы — камуністы, быў і ён.

Прайшло аднак яшчэ шмат часу, пакуль трынаццатка, з якою Дзямян спалучыў свой лёс у 1930 годзе, аказалася сапраўды шчаслівай.

ВІКТАР РУДЧЫК

ВЯСКОВЫ МЕХАНІК

Як у сваёй вёсцы Храбалы (Бельскі павет), так і ў суседніх вёсках Івана Гліву добра ведаюць як таленавітага механіка. Ён кожную сельскагаспадарчую машыну ўмее адрамантаваць. Найбольш яму прыходзіцца займацца з малацільнымі агрэгатамі. Вясковым малацільшчыкам ён ўжо шмат год. У яго малацільны агрэгат заўсёды добра працуе. У год ён заўсёды больш 1000 цэнтнераў збожжа абмалочвае ў сваёй вёсцы.

(мх)

15 красавіка — дзень свабоды Афрыкі. Сёння цэлую старонку прысвячаем гэтаму кантыненту.

У канцы мінулага стагоддзя, калі еўрапейскія дзяржавы пачалі дзяліць паміж сабою зямлю Афрыкі, на геаграфічных картах побач з назвамі многіх афрыканскіх краін паявіліся словы «Англійскі», «Французская», «Іспанскае». Паставіла кляймо на сваю калонію ў Конга і Бельгія. Таму ў геаграфію ўвайшла назва «Бельгійскае Конга».

Зараз у Афрыцы праходзіць вялікі працэс вызвалення ад каланіялізма. Афрыканскія народы адзін за другім сціраюць ненавісныя для іх клеймы.

Незалежныя афрыканскія краіны адыгрываюць агромную ролю ў прабуджэнні нацыянальнай гордасці зняволеных да гэтага часу каланіяльных народаў, пачынаюць складаць важную сілу ў міжнароднай палітыцы.

Імперыялістычныя дзяржавы робяць усё, каб дабіцца сваіх уплываў у гэтых краінах. Гэтым, між іншым, тлумачыцца ўзрастаючая зацікаўленасць Афрыкай з боку ЗША, якія на гэтым кантыненце праводзяць палітычную і гаспадарчую экспансію, намагаючыся апанаваць новыя дзяржавы, падпарадкаваць сабе іх жыццё, аказваючы ім гаспадарчую і ваенную дапамогу.

У выніку агрэсіўнай палітыкі каланізатараў, іх марыянеткі краіну Конга раздзялілі на пасобныя правінцыі, а легендарнага героя Патрыса Лумумбу і яго саратнікаў замардавалі.

Старажытныя рымляне гаварылі, што ў Афрыцы «цякуць рэкі з малака і мёду». Гэтая вобразная характарыстыка цалкам апраўдана. Багацці афрыканскай зямлі вялікія і разнастайныя. На яе долю прыпадае 99 працэнтаў здабычы алмазаў у капіталістычным свеце, 80 працэнтаў кобальту, 62 працэнты плаціны, 59 працэнтаў золата. Афрыка адзін з галоўных пастаўшчыкоў каштоўных сельскагаспадарчых прадуктаў. Яна атрымлівае 79 працэнтаў пальмовага масла ўсяго капіталістычнага свету, 63 працэнты какао — бабоў, 45 працэнтаў кары коркавага дрэва. Адзін іншаземны вучоны падлічыў, што толькі ў Конга, гэтым — «афрыканскім Эльдарада» — пры ўмелым вядзенні сельскай гаспадаркі можна забяспечыць прадуктамі харчавання больш чым мільярд чалавек.

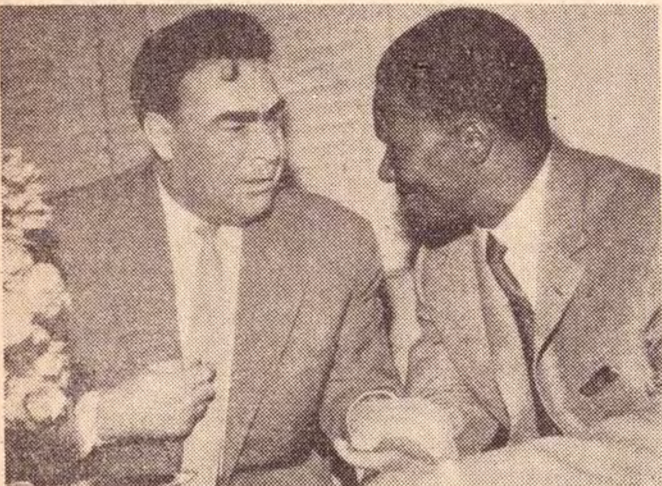
За кошт багаццяў Афрыкі каланіяльныя і імперыялістычныя дзяржавы задавальняюць большую частку сваіх патрэбнасцей у прамысловай і сельскагаспадарчай сыравіне.

Афрыканскія алмазы, ніобій, кобальт забяспечваюць асноўную частку патрэб ЗША ў гэтых мінералах. Сурма і алмазы, якія здабываюцца ў Афрыцы, амаль поўнасцю пакрываюць англійскую патрэбнасць у іх. Падлічана, што толькі 8 працэнтаў афрыканскай мінеральнай сыравіны застаецца на кантыненце, а астатнія 92 працэнты вывозіцца ў Еўропу і Амерыку. Такім чынам афрыканцы пазбаўлены магчымасці распараджацца ўласнымі багаццямі.

Маладыя афрыканскія дзяржавы разумеюць, што далейшае разграбленне імперыялістамі багаццяў кантынента прывядзе яго да найцяжэйшых вынікаў. Яны ўсё больш рашуча выступаюць супраць каланіяльнага грабяжу, за развіццё ўзаемавыгаднага і раўнапраўнага эканамічнага супрацоўніцтва з усімі краінамі свету. Гэтай мэце служыць, у прыватнасці, створаная ў маі 1960 года арганізацыя эканамічнага супрацоўніцтва краін Азіі і Афрыкі. У аснову яе дзейнасці, як сказана ў статуце, пакладзена імкненне «дабівацца большага супрацоўніцтва паміж афра-азіяцкімі краінамі ў эканамічнай галіне з тым, каб ажыццявіць павышэнне жыццёвага ўзроўню сваіх народаў».

У сталіцы Марока, Рабаце, спаткаліся нядаўна кароль Гасан II, які заняў трон па памёршым бацьку Махамеду V, прэзідэнт Тунісу Бургіба (у сярэдзіне), а таксама кіраўнік тымчасовага ўраду Алжыра Фэргат Абас. Ужо многа год алжырскі народ змагаецца за свабоду.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Л. І. Брэжнеў падчас паездкі па Афрыцы, па просьбе прэзідэнта Секу-Турэ і ўраду Гвінейскай рэспублікі пабываў у гэтай краіне.

На здымку Л. І. Брэжняў і Секу-Турэ.

Кіраўнік ураду Ганы, Нкрума (другі злева), сціскае падняўшыя рукі на знак дружбы з іншымі дэлегацыямі, якія бралі ўдзел у II канферэнцыі салідарнасці краін Азіі і Афрыкі ў Канакры ў 1960 г.

КОНГА

Конга — гэта агромная краіна, большая за Заходнюю Еўропу. Яна размешчана ў сэрцы Афрыкі, у басейне самай многаводнай афрыканскай ракі Конга.

У Конга растуць каштоўныя пароды дрэў, алейная пальма, пальма рафія, якая дае высокаякаснае раслiннае валакно, какасовае дрэва, каўчуканоснае дрэва — фунтумія, каучуканосная ліана — ландольфія і гд. Высокаякасную дрэвясіну даюць растучыя ў Конга эбенавае, чырвонае, жоўтае, палісандравае, санталовае дрэва і многія іншыя пароды.

Аднак асноўнае багацце Конга знаходзіцца ў нетрах. Аказалася, што Конга незвычайна багатае алмазам, медзю, кобальтам, уранам, золатам і г. д.

Найбольш развітым, горназдабываючым раёнам з'яўляецца Катанга. Залягаючая там медная руда — самая багатая на свеце. Яна мае да 10—15 прац. медзі і знаходзіцца проста на паверхнасці. (Пераважна медзь у рудзе не перавышае 1—2 прац.) Катанга — краіна бельгійскага канцэрна «Юніон мін'ер дю О'Катанга». На долю канцэрна прыходзіцца 80 прац. сусветнай капіталістычнай вытворчасці кобальта, 7 прац. медзі, 5 прац. цынка. Апрача таго, на рудніках канцэрна здабываюць кадмі, серабро, плаціну, калумбіт і многія іншыя рэдкія мінералы.

Канцэрн з'яўляецца буйнейшым прадуцэнтам урана. У Конга знаходзіцца 80 прац. сусветных запасаў уранавай руды. У 20 км на захад ад горада Жадавіля размешчаны ўранавы руднік Шынкалобве. Тэрыторыя рудніка акружана калючым дротам. За ім свае парадкі, свае законы. Рабочыя не маюць права пакідаць тэрыторыю рудніка да канца тэрміну кантракта. Кантракты падпісваюцца толькі на даўжэйшы перыяд (але не больш, як на 9 год, таму што самыя маладыя і сільныя рабочыя за гэты час робяцца інвалідамі). Толькі начамі адкрываюцца дзверы і брамы рудніка. У гэты час адтуль вывозіцца прадукцыя. Стальныя бочкі з уранам грузяцца ў загоны, на якіх напісана «металічны лом», «адпадкі», «камень». Так захоўваецца ў таямніцы колькасць здабытага ўрана, які вывозіцца ў ЗША, Англію і Бельгію.

З урана, здабытага ў Шынкалобве, былі зроблены атамныя бомбы, якія знішчылі Хірасіму і Нагасакі.

Зараз у Конга жыве 13 мільёнаў чалавек. Гэта галоўным чынам негры банту, якія дзеляцца на многа плямён (балуба, баконга, бангала, манго-нкунду, балунда, бан'яруанда, барунда і іншыя).

Аддзельна стаіць група пігмеяў, якая налічвае некалькі дзесяткаў тысяч чалавек. Гэта самыя нізкарослыя людзі на Зямлі. Іх рост хістаецца ад 120 да 150 сантыметраў. У мінулым, пігмеі засялялі ўсю Цэнтральную Афрыку, але паступова былі выціснуты ў глыбіню трапічных лясоў Конга. У Конга жывуць і самыя высокія людзі на зямлі — ватутсі. Іх сярэдні рост 2 метры.

Наогул Конга — краіна маланаселеная. Насельніцтва яе 27 разоў меншае ад насельніцтва Індыі, хаця гэтыя краіны маюць амаль аднолькавую тэрыторыю. Перад каланізацыяй у Конга жыло 20 мільёнаў чалавек. Аднак амаль палавіна насельніцтва загінула ў выніку «цывілізатарскай» дзейнасці бельгійскіх каланізатараў. Асабліва жудасныя здзекі практыкаваліся падчас панавання Леапольда II. Для афрыканскіх рабочых былі ўстаноўлены цяжкія нормы здабычы каўчука і слановай косці. Нявыканаўшых норму, расстрэльвалі, альбо падвяргалі знявечанню. Ім адрублівалі правую руку, альбо іншую канечнасць.

Рыбакі на рацэ Конга.

Выбарчыя спатканні

Ігар Шумскі

Заслужанай пашанай карыстаецца сярод жыхароў сваёй грамады старшыня Прэзідыума ГРН у Нурцу (Сямяціцкі павет), Ігар Шумскі. Ён часта выязджае ў паасобныя вёскі на сходы, гутарыць з сялянамі, якія неаднойчы падказваюць недахопы ў працы прэзідыума. Вось, напрыклад, нядаўна жыхары з Жэрчыц крытыкавалі солтыса і рэферэнта скупу, за тое, што яны дабіліся незаконных ільгот для некаторых гаспадароў. Ігар Шумскі сам заняўся гэтай справай і не дапусціў да гэтага камбінатарства.

Калісь Ігару Шумскаму давялося быць у Залессі. Шмат там гаварылася аб забеспячэнні меліярацыйных абсталяванняў. З яго ініцыятывы ў гэтай вёсцы была арганізаваная водная суполка, якая, як вядома, мае свае акрэсленыя правы, карысныя для гаспадароў. Старшыні Прэзідыума часта прыходзіцца быць у вёсках. Але і гэтыя два факты таксама сведчаць аб тым, што ён заўсёды з вялікай увагай прыслухоўваецца да голасу сялянскіх мас. Гэта дапамагае яму ў кіраўніцтве Прэзідыумам ГРН і ў пазбяганні ім тых ці іншых памылак.

За сваю добрую працу ў Прэзідыуме ГРН грамадскі камітэт Фронта адзінства народа ізноў вылучыў яго ў кандыдаты на раднага грамадскай рады нарадовай у Нурцу.

М. Х.

У Пасынках дбаюць пра асвету

Усё больш і больш нашае грамадства разумее значэнне авалодвання ведамі. Гэта можна пабачыць на прыкладзе Пасынак і навакольных вёсак. У гэтым годзе ў Пасынках працуе вячэрняя школа, у якой вучыцца дваццаць асоб. Гэта жыхары з вёсак Сакі, Агароднікі, Трышчоткі, Піліпкі, Мякішы, Локніца і зразумела жыхары з вёскі Пасынкі. Яны дагэтуль не закончылі пачатковай адукацыі і зараз маюць добрую магчымасць папоўніць праграму ўсваіх ведах. Гэтаму асабліва спрыяюць сумленныя і працавітыя настаўнікі, якія не шкадуюць сваіх сіл у гэтай справе. На асаблівую пахвалу заслугоўваюць тут Яўгень Леўчук, Лідзія Вакулеўская і Ян Суліма. Заняткі ў вячэрняй школе пачынаюцца а 16 гадз., а канчаюцца часам позним вечарам, недзе каля гадз. 22. Варта падкрэсліць, што некаторыя вучні маюць добрыя поспехі. Прыгадаю тут у прыватнасці, Канстанціна Астапчука (Мякішы), Зіну Трафімюк і Ніну Леўчук (Трышчоткі), Ніну Левіловіч і Марысю Шаховіч (Сакі).

Раіса Койлюк

Сакі

Аляксандр Хілецкі

(Працяг са стар. 5)

У пакоі тав. Хілецкага заўсёды шмат наведвальнікаў. Ён вельмі сур'ёзна думае аб узняцці гаспадарчага жыцця ў павеце. А на гэта як кажа старшыня, трэба вельмі многа фінансавых сродкаў. Вялікай дапамога з'яўляюцца тут грамадскія чыны, напрыклад, пры пабудове дарог, святліц, раміз і г. д. Акрамя прафесіянальнай працы Аляксандр Хілецкі многа працуе грамадска. Ён старшыня Павятовага праўлення ТППР, член Павятовага камітэта ФАН і член Павятовага камітэта ПАРП у Гайнаўцы.

Аляксандр Хілецкі — кандыдат да ПРН — узнагароджаны Медалям дзесяцігоддзя і Сярэбраным крыжам заслугі.

Чытачы пытаюць — рэдакцыя адказвае

ЯК САДЗІЦЬ ВІНАГРАД

Вось з такім пытаннем звярнуўся да нас П. Нікалаюк з вёскі Паўлы на Бельшчыне.

Для пасадкі вінаграда выбіраецца такое месца, дзе многа сонца. Неабходна таксама зрабіць штучныя заслоны (шчыльны плот) ад ветраў, якія часта прыносяць раптоўныя змены тэмпературы. Садзіцца вінаград на пачатку мая. Перад пасадкай саджанца вінаграду трэба трошкі паўрэзваць карэнні і ўлажыць у ваду на 20—24 гадзіны. Садзім вінаград на гнойным, глыбока заораным восенню палетку. Адлегласць паміж кустамі вінаграда ва ўсе бакі павінна быць не меншая як 120 см.

Па край тычкі, якою азначаем месца для саджэння, капаем ямкі, размерам у 25 : 30 см. Тычка павінна прылягаць да сценкі ямкі. На дно ямкі сыплем трохі пульхнай зямлі і на ўтвораным копчыку, насупраць тычкі, умяшчаем вінаград, пасля пакрываем карэнні сыпкаю зямлёю, якую ўтоптываем нагою так, каб добра яна прылягла да карэнняў. На ўтоптаную зямлю накладаем крыху добра перагніўшага гною (лепш кампосту) так, каб ён не датыкаўся да расліны. На яго трэба насыпаць крыху зямлі, а пасля добра зліць вадою. Апошнюю частку ямкі засыпаем зямлёю так, каб ўтварыўся копчык.

Раім купіць кніжку п. з. «Winorośl», аўтар S. Madej. Каштуе яна 15 зл.

АГАРОДНІНА, ФРУКТЫ...

(Працяг са стар. 4)

высылаюцца на экспарт нават у красавіку.

Бельская агародніцка-пшчалярская спулдзельня развівае сярод сваіх пастаўшчыкоў фаховае навучанне. Зараз вядуцца курсы фаховага вырошчвання агародніны ў 17-ці пунктах, у сярэднім, па 30 асоб у кожным пункце. Больш актыўныя пункты існуюць у вёсках Курашава, Дзяніскі, Войшкі, Казлы і Крывая. Арганізавана таксама 4 фіта - санітарныя маладзёжныя групы - брыгады да барацьбы са шкоднікамі хімічнымі сродкамі. Спулдзельня мае зараз 508 сваіх членаў. За паўгода часу існавання (ад ліпеня да снежня 1960 г.) яна атрымала са сваёй гандлёвай дзейнасці больш чым паўмільёна злотых чыстага даходу.

М. К.

Радыё

Перадачу на беларускай мове Беластоцкага радыёвяшчання (сярэдція хвалі 219,6 м) слухайце ў панядзелак у 13 гадзін.

17 красавіка пачуеце рэпартаж з жыцця школы ў Малінніках, на Бельшчыне.

СПАБОРНІЦТВА

Каб больш уактыўніць працу ў ГС, ПЗГС у Гайнаўцы прыняў пастанову аб спаборніцтве паміж гаэсамі. У спаборніцтва ўступілі ГС — Гайнаўка, Кляшчэлі, Белавежа, Нараў і Нараўка. Пераможца атрымлівае пераходны сцяг са статуэткай змагаючыхся зуброў. Вось, гэтыя змагаючыеся зубры любяць вандраваць. Не прайшло і паўгода ад моманту прыняцця пастановы аб спаборніцтве, а зубры пабывалі ўжо ў дзвюх месцах. Былі ў Гайнаўцы, а цяпер у Нараўцы. Усе зацікаўлены, куды яны завандруюць у чэрвені г. г.

М. Тарасевіч

Ніва

Adres redakcji: Białystok. ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 25-89. centrala 37-41 do 49.

Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł kwartalnie — 7,20 zł. półrocznie — 14,40 zł rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.

Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wilcza 46 Nr konta PKO 1-6-100024.

Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie: 5 $ — w USA.

Nakł 5000. Btk. B-1

(Працяг са стар. 2)

— Часта... Як гэтага патрабуюць справы.

— Я спытаў таму, што выпадкова бачыў вас разам у прыёмнай райхскамісарыята, — сказаў Гітэль. — З тых пор вы і ваш нарачоны... выбачайце, я забыў яго імя...

— Лейтэнант Пауль Зыбарт.

— ...Вы і ваш нарачоны ўнушылі мне самую шчырую сімпатыю. Зрабіце мне ласку, пазнаёмце мяне з лейтэнантам Зыбартам.

— Калі ласка, — адказала Валя.

Відавочна, гэта было ўсё, чаго дабіваўся ад яе Гітэль. Ён правёў яе дахаты, і, ветліва развітаўшыся, адышоў.

АНГЛІЙСКІ ШПІЁН

Валя не прабыла ў хаце і дзесяці мінут. Трэба было неадкладна адшукаць Кузняцова.

Кузняцоў сустрэў яе суха. Ён быў ужо ў шынелі. На расказ Валі ён рэагаваў самым нечаканым чынам:

— Значыць, гэты Гітэль даведаўся, дзе ты жывеш?

Яны падумалі і вырашылі, што Кузняцову сапраўды варта сустрэцца з Гітэлям, але не Валя арганізуе гэту сустрэчу, а Лідзія Лісоўская, або Мая Мікатова. Тая і другая былі ўжо даўно «завербаванымі» ў гестапа фон Ортэлям.

З Гітэлям Лідзія і Мая былі знаёмы. Пры першай жа сустрэчы з ім Мая сказала, што яны з кузінай арганізуюць вечарынку і запрасіла на яе Гітэля. У ліку запрошаных быў названы Пауль Зыбарт.

— Зыбарт? — паўтарыў Гітэль. — Гэта цікава. Прыду з ахвотай.

— Прыдзеце дзеля гэтага Зыбарта? — пакрыўджана сказала Мая. — Не разумею, чым ён заслужыў вашу ўвагу. Звычайны прусак. Я б яго і не запрасіла, але ён сустрэў кузіну і напрасіўся.

— Я схільны думаць, што гэта не «звычайны прусак», — таямніча ўсміхнуўся Гітэль, — а самы сапраўдны англійскі шпіён.

— Што вы, маёр! — здзівілася Мая, і тут жа дзелавіта спытала: — У чым жа справа? Чаму вы яго не бярэце?

— Таму, што ніхто, апрача мяне, гэтага не падазравае, — не без гордасці адказаў Гітэль. — Гэта мая знаходка, і прашу аб ёй пакуль не малоць... А да гэтага, навошта ж браць англійскага шпіёна? Гэта не бальшавік. З ім можна пачакаць, пагледзець, што гэта за птаха і чым можа быць карысны...

Яны дамовіліся, што вечарынка адбудзецца ў суботу. Развітваючыся, Гітэль прыпомніў, што Зыбарта трэба запрасіць абавязкова.

КУДЫ ЕДЗЕ ФОН ОРТЭЛЬ?

Вечарам у Лідзіі Лісоўскай Кузняцоў сустрэўся з Ортэлям. Той выдаўся заклапочаным. Усё пазіраваў на гадзіннік. Нарэшце ўстаў і сказаў, што спяшае.

— Куды вы, маёр? — спрабавала затрымаць яго Мая. — Пасядзіце! Вечна ў вас справы.

— На жаль, Майхен, — адказаў фон Ортэль, — такая наша служба. Вось Зыбарт — ён чалавек свабодны...

— Пакуль зноў не адправіўся на фронт, — адказаў Зыбарт.

— І сапраўды, едзь лепш на фронт, Зыбарт, — фон Ортэль па-сяброўску пахлопаў прыяцеля па плячы.

— Павер мне, там цяпер весялей, чым тут!

— Чаму ж у такім выпадку сам не едзеш?

— Я еду, — сказаў фон Ортэль. — Сарвалася адна паездка, але цяпер прадбачваецца нешта значнае. У кожным выпадку больш вясёлае, — дадаў ён.

Так Кузняцоў даведаўся, што фон Ортэль рыхтуецца да ад'езду. Апошнім часам ён усё часцей намякаў, што магчыма ён хутка «зробіць кар'еру».

Куды могуць яго паслаць? На фронт? Наўрад, такі, як ён, патрэбны гітлераўцам у тыле. Кузняцоў губіўся ў здагадках. Галоўнае з яго меркаванняў было асноўвана на тым, што Ортэль дасканала гаварыў па-руску. Няўжо ён адпраўляецца да нас, у тыл?

Спытаць? Але Кузняцоў узяў сабе за правіла — самому ніколі ні аб чым не пытаць.

Фон Ортэль вышаў.

Кузняцоў пасядзеў крыху і таксама падняўся выходзіць. На развітанне ён прыпомніў Лідзе і Маі, што вельмі цікавіцца маршрутам фон Ортэля.

РОЗЭНБЕРГ У РОЎНА

На другі дзень раніцай Кузняцоў вышаў на сваю чарговую прагулку, але не паспеў зрабіць і некалькі крокаў у напрамку «Нямецкай» вуліцы, як быў затрыманы. Фельджандар - падпалкоўнік спытаў у яго дакументы, доўга разглядваў іх і нарэшце звярнуў.

— Мне давядзецца прасіць вас, лейтэнант, пакінуць гэту вуліцу, — сказаў ён.

— Дык мне трэба ў райхскамісарыят!

— Там сёння няма прыёму. Нідзе няма прыёму.

Кузняцоў адказыраў і павярнуў у завулак.

Праз паўгадзіны ён зноў быў на «Нямецкай» вуліцы. Тут ужо стаяла войска. Паабапал вуліцы, вышыкваўшыся дзявюма доўгімі вужамі, тварам да тратуара і спінамі да бруку, на адлегласці пяці метраў адзін ад другога застылі салдаты фельджандармерыі. Калі раздаўся гук сірэны, салдаты павярнуліся да тратуара гатовыя да стрэлу аўтаматы. Кузняцоў бачыў, як міма з вялікай хуткасцю праскочыла сем ці восем аўтамашын. Зразумеўшы, што выканаць аперацыю немагчыма, ён вярнуўся да сябе.

(Працяг за тыдзень)

ПРЫПЕЎКІ

Нешта мне не верыцца,
Што мой мілы жэніцца,
Жэніцца, вянчаецца
Ўся любоў канчаецца.

Гаварылі на мілога,
Што худы і нізенькі;
Паглядзела у нядзелю
Які ён мне блізенькі.

Цераз стрэху голас чую,
Маці з кімсь ругаецца;
За якою ж свалатою
Дочанька ганяецца.

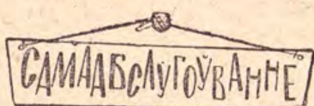
На стале стаіць бутэлька,
На ёй сіняя пячаць;
Глядзі мама на мілога,
Ці харошы будзе зяць.

На стале стаіць гармонь,
Пад сталом гітара,
Ў нас дзяўчаты
дарагія –
Па два злоты пара

На гары стаіць карова,
Немым голасам раве,
Адмарозіла капыты
Ніхто замуж не бярэ.

Каб я знаў ды не браў
Такую маленьку;
Цябе маці гадавала
Як курку рабеньку.

Запісаў
Юрка Скепка
ў Альхоўцы

У РЭСТАРАНЕ

Адзін экскурсант зайшоў у сталовую ды папрасіў абед.

Афіцыянт прынёс яму салату. Раптам на стол ускочыла курыца.

— Што гэта за парадкі?! — раззлаваўся экскурсант.

— Не бойцеся, яна салаты есць не будзе, толькі чарвякі выбярэ, — спакойна адказаў афіцыянт.

Ніна Янюк
Барысаўка.

ПАСЛЯ СЕСІІ

— Вы, сябры, — кажа старшыня да радных, — праз усю сесію нават ратоў не адчынілі.

— Няпраўда, — адказаў адзін радны. — Калі вы прамаўлялі, дык я пазяхаў на ўвесь рот.

Алесь Савіцкі
Белявічы

ЦІ ЗЛАЎЛЮ

На перон убягае задыханы грамадзянін:

— Ці злаўлю яшчэ цягнік да Бельска? — пытае ён дзяжурнага руху.

— Можаце паспрабаваць, — адказаў той, — цягнік адышоў пяць мінут таму.

Мікола Савіцкі
Беласток

НЕ ВЕДАЮ

Доктар прыехаў да хворага і пытае:

— Што вам баліць?

— Не ведаю.

— Дзе баліць?

— Не ведаю.

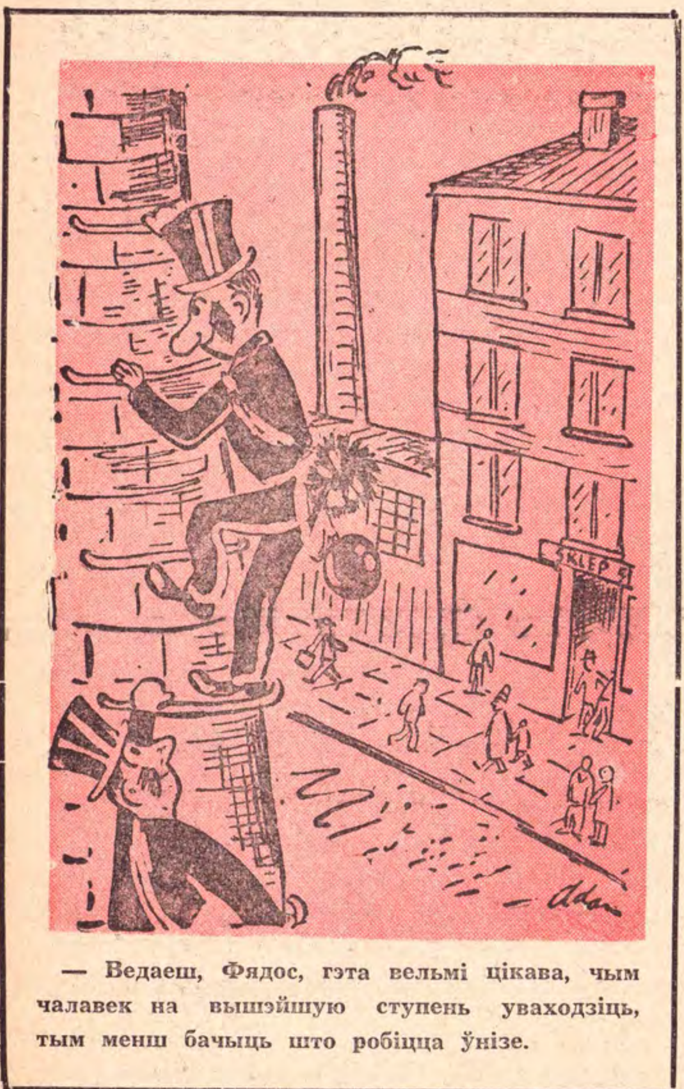
— Калі захварэлі?

— Не ведаю.

— Доктар, раззлаваўшыся, кажа:

— Ідзіце да аптэкі і купіце не ведаю што, ужывайце яго не ведаю як, то будзеце здаровы не ведаю калі.

Ніна Юзвюк
Плюцічы

— Ведаеш, Фядос, гэта вельмі цікава, чым чалавек на вышэйшую ступень уваходзіць, тым менш бачыць што робіцца ўнізе.

КРЫЛЛІ

Вярнуўшыся з вуліцы, хлопчык пытае ў бацькі:

— Тата, у цябе ёсць крыллі?

— А хіба ж яны ёсць у чалавека?

— А я чуў, як старшыня ГС, дзядзька Хвёдар, казаў, што калі ты не будзеш як следуе працаваць, дык хутка паляціш са спулдзельні.

Аркадзь Латоўскі
Лесна

— Чаму гэта ты ў жаночае адзенне прыбраўся?

— Жонка ў святліцу пайшла, а мне карову падаіць трэба.

ХТО ГАЛАВА СЯМ'І...

Сцяпан зараз пасля заручын з Верай пытаецца ў бацькі:

— Хто па-вашаму з'яўляецца галавой сям'і, муж ці жонка?

Бацька ўсміхнуўся ды кажа:

— Вазьмі, сынку, сто курэй і адну пару коней. Прайдзі ад хаты да хаты, ды пытайся: хто тут з'яўляецца галавой сям'і? Калі акажацца, што жонка, астаў курыцу. Калі муж — каня.

Сцяпан раздаў 99 курыц.

Аднак у адной хаце адказаў яму чалавек:

— Я тут галавой сям'і.

— А як ты гэта давядзеш? — пытаецца Сцяпан. Тады муж паклікаў жонку. Яна згадзілася, што муж галава.

— Ну, дык бяры аднаго каня.

— Добра, вазьму таго буланага.

Але тут жонка па ягнула мужа за рукаў і нешта яму шапнула на вуха.

Муж і кажа:

— Э, мусіць буланага не вазьму. Дай лепш сівага...

Не браточку! — кажа Сцяпан, — цяпер дастанеш курыцу!

Ніна Аляксеюк
Палічн

З ПЕСНЯЙ

Нядаўна за граніцай найшоўся цырульнік, які прыстасаваў музыку да прычоскі.

Калі ён падстрыгае кагосьці паводле апошняй моды, дык з рэпрадуктара плыве джазавая музыка. Тым, якія стрыгуцца «пад бокс», выконваецца марш «Тарэадор, смялей у бой». Аматарам прычоскі «пад польку» магнетафон выконвае польку - матылька. Цырульнік карыстаецца вялікім поспехам і пад музыку абрабляе людскія галавы, як качаны капусты.

Калі б узяць прыклад з гэтага цырульніка, дык можна было б увясці ў працу нашых устаноў шмат удасканаленняў. Хапіла б усяго толькі ўмантаваць магнетафоны і іграць наведвальнікам розныя мелодыі. Пад музыку весялей працавалася б, а наведвальнікам не даводзілася б скардзіцца на бюракратызм. Нездаволенымі былі б толькі грамадзяне, якія не разбіраюцца ў музыцы. Але такіх у нас мала. Напрыклад, возьмем Загс. Уваходзіць маладая пара зарэгістраваць свой шлюб, а насустрач нясецца песня:

...Ты прыдзі да мяне
вясною,
Кветкаю прыдзі...

Якая ж маладуха не расцвіце ружай пры такой песні? Калі зноў прыдзе пара разводзіцца, дык працаўнік Загса пераставіць плёнку магнетафона і ў пакоі загучыць:

...За свабоду сваю
Усёй душой пастаю...

Як вядома, яшчэ не ўсе жыхары вёсак з'яўляюцца членамі сельгасгурткоў. Прыходзіць, напрыклад, гаспадар у грамадскую раду па сваіх справах, а бархатны галасок пяе:

...Трактары за
трактарамі,
Скібы тлустыя пад
сонцам
Рассцілаюцца радамі...

Пераконаны гэтым у карысцях механізацыі, гаспадар выбягае з грамадскай рады ды спяшыць запісацца ў сельгасгурток.

У час прызыўной камісіі, на зборных пунктах РКУ магнетафоны грымяць:

...З Белавежскай
пушчы-хаты
Выпраўляў дуб
расахаты
Маладых сыноў,
Слаўных жалудоў...

Пры такой бадзёрай песні кожны навабранец адчувае сябе героем ды ідзе паходным маршам прост ў вайсковую часць.

Калі селянін прыходзіць у ГС за мінеральнымі ўгнаеннямі або будаўнічымі матэрыяламі, а рэферэнт заняты нейкімі асабістымі справамі, або зусім не хоча аформіць справы, дык ён націскае кнопку і з магнетафона нясецца:

...Любы мой, прыдзі ў
суботу
Як засвішчуць кулікі...

Селянін адразу разумее, што справа адкладваецца на даўжэй, таму, што кулікі свішчуць не ў кожную суботу.

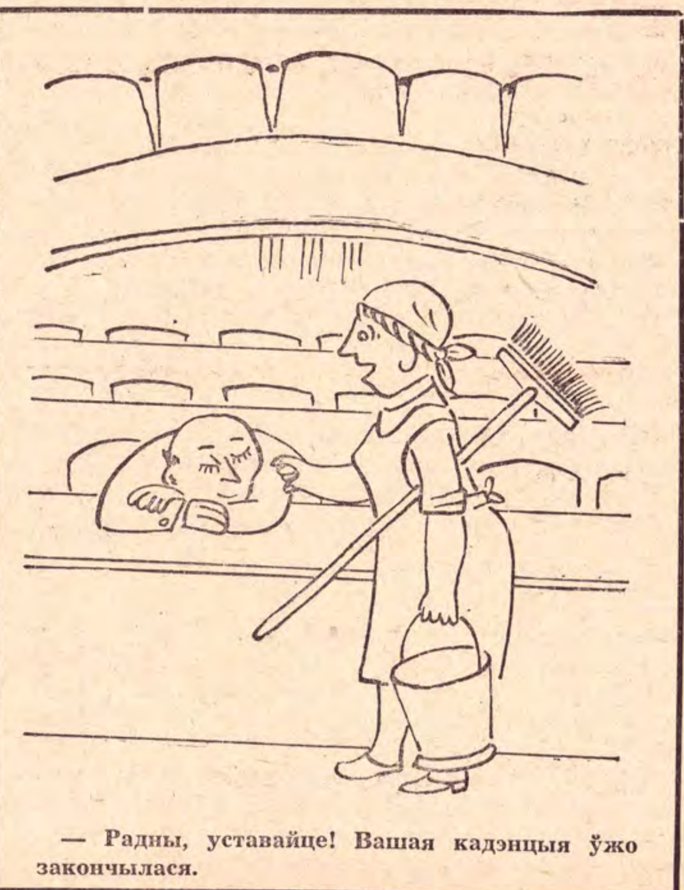
Знаючы прымаўку: — «Не намажаш — не паедзеш», — селянін на другі дзень бярэ з сабой тлустага гусака і яшчэ нешта. Рэферэнт, калі пабачыць «падаркі», адразу пераключае магнетафон і адтуль мілагучны галасок сустракае дзядзьку:

...Ты фіялкі прынёс
І запах вясной...

Гэта знак, што дзядзькава справа будзе ад рукі аформлена.

Як бачыце, людзі добрыя, дзякуючы выдумцы замежнага цырульніка можна на карысць працоўных удасканаліць дзейнасць нашых шматлікіх устаноў.

Дзядзька Лявон

— Радны, уставайце! Вашая кадэнцыя ўжо закончылася.